

II.

Thans willen wij ertoe overgaan, iets naders te zeggen van het GEREFORMEERD MAATSCHAPPELIJK VERBOND. Het mag als bekend verondersteld worden, dat in de eerste Algemene Ledenvergadering van het Verband te Utrecht, vorig jaar gehouden, een Commissie werd ingesteld, die zou hebben na te gaan of en op welke wijze een maatschappelijke organisatie zou zijn te vormen, waarin patroons en werkliden, werkgevers en werknemers, met de beoefenaars van zelfstandige beroepen, in één Verbond verenigd zouden zijn. In de vergadering te Zwolle bracht deze commissie verslag uit van haar arbeid bij monde van broeder Wijnands. Daar haar advies positief luidde werd in een middagvergadering het GEREFORMEERD MAATSCHAPPELIJK VERBOND opgericht. Daarna vergaderden Werkgevers en Werknemers afzonderlijk om het Bestuur van het Gereformeerd Werkgevers Verbond en het Bestuur van het Gereformeerd Werknemers Verbond te kiezen. Van de vijf bestuursleden van elk dezer Verbonden namen drie zitting in het Bestuur van het Gereformeerd Maatschappelijk Verbond. Wij kunnen ons indenken, dat wie de beraadslaging over deze zaken in de commissie en in de vergadering te Zwolle niet heeft meegemaakt, zo op het eerste horen van drie organisaties de indruk moet krijgen, van een organisatorische veelheid en wellicht bij zichzelf de gedachte voelt opkomen: is dit nu wel goed, krijgen we zo niet te veel van het organisatorische goede? We zijn maar een kleine groep en moeten we de krachten zo gaan versnipperen? Daarom kan het verhelderend werken juist daarover iets naders te zeggen. Over de relatie van Verband en Verbond sprak ik reeds en voorts moge verwezen zijn naar de nummers van „De Reformatie” van 24 Februari tot 24 Maart 1951, waar door mij onder de titel: Verband en Verbond, destijds werd uiteengezet, welke onze ideeën en doelstellingen zijn. Maar hoe komen wij nu aan deze figuur, dat wij hebben een Gereformeerd Maatschappelijk Verbond (GMV) plus een Gereformeerd Werkgeversverbond (GWGV) en een Gereformeerd Werknemersverbond (GWNV)?

Allereerst willen wij even stilstaan hierbij, ook al zal naar te verwachten is in de komende tijden daarover nog wel meer gezegd kunnen en moeten worden, dat in het tot stand komen van dit GMV met het GWGV en het GWNV voor hen, die zich daarbij aansluiten, is gekomen een nieuwe vorm van maatschappelijke organisatie, die haar plaats zal gaan opvullen naast de bekende, bestaande Christelijke organisaties van werknemers en werkgevers in ons land. Het valt te verstaan, dat tot deze organisatie allereerst zullen toetreden, zij, die reeds hun lidmaatschap bij de bestaande organisaties hadden opgezegd. De zulk zijn er, terwijl het bekend is, dat meerderen daarmede nog hebben gewacht in afwachting van de

vraag, of een eigen nieuw begin inderdaad zou kunnen worden gemaakt. Bezwaren tegen deze bestaande organisaties leven niet alleen in de kring onzer kerken, uit persoonlijke gesprekken is mij gebleken, dat ook met name in de synodocratische kerken er zijn, die onze bezwaren in deze delen. Vraagt men mij, welke deze bezwaren zijn, dan zou ik kunnen verwijzen naar hetgeen door broeder Basoski in zijn brochure is geschreven en ook naar hetgeen door broeder Wijnands in het Gereformeerd Gezinsblad is gepubliceerd en door mij hier in de kolommen van dit blad in de achter ons liggende jaren. Wij stuiten hier weer op de kwade vruchten van de pluriformiteitsgedachte ten opzichte van de kerk, waardoor men vasthoudt aan een vorm van organisatie van mensen, die de Christennaam nog willen dragen, zonder dat evenwel eenheid van belijdenis leer en leven normeert en beheerst. Men zegt dan: wij zijn als Christelijke organisaties geen kerk en willen geen kerk zijn, menende daarmee de kern van de zaak te hebben geraakt. Het feit, dat ook wij zeggen, ons Gereformeerd Maatschappelijk Verbond is geen kerk, evenmin als de beide Gereformeerde Verbonden van Werkgevers en Werknemers, terwijl ze het ook niet willen zijn, wijst er reeds op, dat hiermede het onderscheidende niet is gezegd, noch ook maar geraakt. Want het gaat hierom, of wij onze Christelijke Maatschappelijke organisaties en ons daarin samenkomen zullen laten normeren door het Woord des Heren en door de Belijdenis der Kerk als gevende van dat Woord de samenvatting in kwaliteit van belijdenis voor het gehele leven, ja dan neen. En wanneer het gaat om de belijdenis der kerk, dan gaat het vanzelfsprekend om de Belijdenis in houden. De Christelijke organisaties als het C.N.V. en het Verbond van Chr. Werkgevers in Nederland nu beantwoorden deze laatste vraag ten opzichte van de belijdenis der Kerk ontkennend. Vanzelfsprekend is ieder lid van deze organisaties wel gehouden en vrij wat de organisaties betreft om te leven overeenkomstig zijn belijdenis (iets wat o.i. zo niet wel mogelijk is), maar hij mag andere leden van deze organisaties deze norm niet aanleggen. Daartegenover nu stellen wij, dat ook onze Christelijke Maatschappelijke organisaties genormeerd moeten worden door het Woord Gods en door de Belijdenis der Kerk als belijdenis voor het gehele Christenleven.

Wij weten en hebben begrip ervoor, dat velen ook onder ons het met deze zaken nog zeer moeilijk hebben en maar geen afstand kunnen doen van organisaties, tegen wier optreden zij overigens met ons dezelfde bezwaren hebben. Er zijn er, die functies in deze organisaties bekleeden en leden onzer kerken waren en die hebben beseft, dat vroeg of laat ook zij voor een keuze zouden komen te staan en die ons hebben verlaten. Zij kozen voor de pluriformiteit en vonden het bij ons te eng. Samen met Christenen van allerlei gading van links tot rechts menen zij het werk hunner Christelijke organisaties te kunnen blijven voortzetten. Voor zover zij inderdaad niet in een dualisme willen vervallen ten opzichte van hun kerkelijke belijdenis, zullen zij naar onze vaste overtuiging bedrogen uitkomen en zich moeten herzien. En wat onze broeders en zusters betreft, die wel geheel eensgezind met ons zijn en over deze zaak van de christelijke organisaties nog bezwaard zijn, wij zullen elkander allermint in de haren vliegen, als de één niet dadelijk ziet, wat de ander gelukkig al door heeft, waardoor ook de persoonlijke beslissingen op dit punt nog verschillend uitvallen. Met Professor Schilder in zijn laatste Jaaroverzicht 1951—1952 zeggen wij: „We zijn ervoor, dat we elkaar de tijd laten ook voor verkenning van de feitelijke toestanden in allerlei voor infiltratie en doorbraak geen tegenweer meer hebbende christelijk begonnen, maar intussen verlopende organisaties” (blz. 150). De waardering in deze woorden besloten is niet twijfelachtig. Terwille van het behoud van de eenheid met onze broeders en zusters, die wij gaarne met ons mee zien optrekken en van wie wij gaarne hopen, dat zij ons volgen zullen, zullen wij ons evenwel moeten onthouden van alles wat zweemt naar een onchristelijk zelotisme. In ons Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband zijn die broeders en zusters, die de bestaande organisaties nog niet vaarwel durfden zeggen, hartelijk welkom, opdat zij samen met ons toch deel kunnen hebben aan de onmisbare principiële bezinning. Wij mogen onze broeders en zusters niet afstoten en dienen elkander geduldig aan te horen en door argumenten ook zo te overtuigen, dat de verantwoorde beslissingen in het leven kunnen worden genomen. Het tempo is verschillend.

Zonder opwinding, door rustige argumentatie, waarbij wij de feiten volledig op onze hand hebben, zullen wij hen blijven overtuigen van het goed recht en de noodzaak van dit nieuwe begin, waar het de christelijke organisatie betreft. Wij zeggen tot allen, die in onze kerken enig maatschappelijk beroep uitoefenen: Kom, ga met ons en doe als wij. Wij hebben elkander nodig. Ik hoop, dat in de komende tijd zal mogen blijken, dat zeer velen deze oproep hebben gehoord, hebben verstaan en in volle overtuiging hebben opgevolgd.

Namens Hoogleraren,
C. VEENHOF.

P. GROEN.

Aangaande mij en mijn huis

„De goddelozen hebben geen vrede”.

Jes. 48 : 22.

Welk een zee van ramp heeft het verkeerde optreden van vader Jacob, in de houding welke hij aannam tegen zijn liefste zoon, gebracht over zijn huis, tot in geslachten. In ons vorig artikel vestigden we speciaal de aandacht op de bittere gevolgen, die dit zijn optreden bracht voor hemzelf: zijn hele leven na de verdwijning van Jozef was niet veel anders dan een wachten op de dood; daarbij een vreemdeling zelfs in het midden der zijnen; zijn hart vol ronw en van immer weer uitgestelde hoop; krampachtig zich vastklennend aan Benjamin, Rachels tweede zoon. Maar niet minder ernstig waren de gevolgen voor de broers, in wier harten, door hun vaders onverantwoord en duidelijk aan de dag tredende voortrekken van Jozef boven al de andere kinderen, de haat en de nijd hadden wortel geschoten, welke op hun tijd als kwade vruchten opleverden: de doodslag, de moord!

Sedert was hun leven een sprekende demonstratie van wat de Schrift op meer dan één plaats leert: „de goddelozen hebben geen vrede!”

Of dan die broers goddelozen waren? Zij waren toch Verbondskinderen, besneden ten achtsten dage! Ongetwijfeld! Maar ook onder de besnedenen, zowel als onder de gedoopten, komen goddelozen voor. Het is maar de vraag, of we doen de wil des Vaders. Die in de hemelen is. En dat deden deze broers niet. Zij gingen daar lijnrecht tegen in! Inplaats van hun broer lief te hebben haatten zij hem; inplaats van zich in zijn deugd en schoonheid en edele gaven te verheugen, benijdden ze hem; inplaats van zijn heil te bevorderen, zochten zij hem uit de weg te ruimen. En dat voor goed.

Als goddelozen openbaren zij zich; en leven ze. Naar de vruchten te oordelen, die ze voortbrengen (en dat moeten we toch), zijn ze kwade bomen.

Zo zeggen ook de kantenekeningen bij de tekst, die wij boven aanhaalden: „Deze goddelozen komen voor niet alleen onder de heidenen, maar ook onder de Joden; wij zouden ook kunnen zeggen: „niet alleen in de wereld, maar ook in de kerk”.

En van al die goddelozen geldt: „Zij hebben geen vrede”. Onderling niet; en elk persoonlijk niet. Hun leven is gekenmerkt door onrust, vrees, wroeging. Zij vlieden zelfs waar geen vervolger is. Overal en altijd gevoelen ze zich bedreigd. Altijd moeten ze op hun hoede wezen.

Als de broers Jozef aan zien komen, waren ze het er over eens, dat ze van de gelegenheid, welke hun nu werd geboden, hem uit de weg te ruimen, haastiglijk moeten profiteren. Maar dan toch zo, dat hun misdadig verborgen moest blijven; en ja, de oudste, Ruben, moest tegenover zijn vader verantwoord zijn! Dus hem doden, en dan in een der kuilen werpen, en dan vader wijsmaken, dat hij door een wild dier is opgegeten. „Neen”, zegt Ruben, „hem niet doden, maar zo, levend hem in 'n kuil werpen”, opdat hij, Ruben, gelegenheid zou krijgen, hem stiekem uit de kuil te halen en naar vader terug te brengen! Trouwens Juda was er ook niet helemaal gerust op. En zo giste het onder dit tental. Maar niemand had de moed, om het ridderlijk voor de „meesterdromer” op te nemen en zich voor hem in de bres te stellen; niemand sprak het kloekke woord: „Zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God!” Vrees voor elkaar, vrees voor ontdekking, vrees voor vader, vrees voor (en haat tegen) Jozef dreef de vrede op de vlucht.

En dan durven ze het aan, met z'n tienden de niets kwaads vermoedende jongere broer te overweldigen, hem z'n mooie rok uit te trekken en hem haastiglijk in een der putten te werpen, de eerste de beste, „Toevallig” dat het een droge put was. En dan zwerft de grote, sterke Ruben van de anderen weg, om het geschikte ogenblik af te wachten, om Jozef er ongemerkt uit te halen; alsof hij een boos stuk uit ging voeren. Eindelijk, van onrust voortgedreven, waagt hij de gang naar de kuil, door niemand gezien — maar te laat! De kuil is leeg; Jozef is weg. Radeloos rent hij naar zijn broers. Maar met zijn negenen weten deze wel raad. Jozefs rok is er nog; welnu als ze deze in bloed doopten en zo naar vader lieten brengen, dan zou die daaruit zeker begrijpen, dat zijn liefste zoon door een wild dier is verscheurd en opgegeten. Dan hebben zij niet gelogen; zij hebben Jozef niet gedood; alleen hem als een slaaf verkocht, maar dat behoeft den hun vader niet te vertellen. Hoewel het hun enige angstige ogenblikken gekost had, om nooit te vergeten: vooral toen ze hem uit de kuil hebben gehaald, en hij hun om genade gesmeekt had; ze hadden zich echter doof gehouden; het was toch nog beter hem als slaaf te verkopen, dan hem dood te slaan — vond de „edele” Juda, en dat vonden ze allemaal. En Ruben moest er zich maar in schikken. En wat hun oude vader betrof, dat zou op de duur wel uitslijten.

Daarmee was deze onverkwikkelijke geschiedenis afgelopen. Alles te zamen genomen, nog niet eens zo ongeschikt. En nog twintig zilverlingen er bij gewon-